

รูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

A MODEL OF EDUCATIONAL QUALITY TO ACQUIRE THAILAND QUALITY AWARD FOR SMALL - SIZED SCHOOLS

สะอาด หาแก้ว¹, รศ.จุมพจน์ วณิชกุล²

Saard Hakaew¹, Chumpot Wanichagul.²

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

² รองศาสตราจารย์ ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (ค.ด.)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กและเพื่อพัฒนารูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา จากสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 334 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบระบบ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.987 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีการสกัดปัจจัย และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวน 3 องค์ประกอบ และตัวแปรในทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.31-0.94 เรียงตามลำดับ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีตัวแปร 6 ตัวแปร กระบวนการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีตัวแปร 4 ตัวแปร และการประเมินการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีตัวแปร 4 ตัวแปร

2. รูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวน 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกระบวนการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ทั้งนี้ องค์ประกอบมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความกลมกลืน

คำสำคัญ: รูปแบบคุณภาพการศึกษา เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สถานศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

The research aimed to study the components of the model, and to develop a model of educational quality to acquire Thailand quality award for small-sized schools.

The sample of 334 schools comprised the school administrators, the school academic chiefs, and the school administrators committees gained by systematic sampling. A 5-level rating scale questionnaire with reliability of 0.987 was used to collect data which were analyzed in terms of frequency, percentage, mean, and standard deviation. Exploratory factor analysis was done by factorial extraction, and was analyzed by confirmatory factor analysis.

The research revealed that:

1. The components of the model of educational quality to acquire Thailand quality award for small-sized schools under Office of the Basic Education Commission derived from the analysis of survey elements by factorial extraction were found and the component weight value of each component was between 0.31-0.94 as written in descending order: the component of strategy for quality education development with 6 variables, the process enters the national quality award criteria with 4 variables, and the National Qualification Criteria Assessment with 4 variables.

2. A model of educational quality to acquire Thailand quality award for small-sized schools under Office of the Basic Education Commission comprised 2 components: Strategy for quality education development and design elements and monitoring of educational quality development. The composition is in harmony with the empirical data, based on the goodness of fit index (GFI).

Keywords: Model of educational quality, Thailand quality award, small-sized schools

บทนำ

ประเทศไทยได้รับอิทธิพลกระแสโลกาภิวัตน์ เช่นเดียวกับประเทศอื่น โดยเปิดรับการไหลบ่าของเทคโนโลยีสารสนเทศ วัฒนธรรม และองค์ความรู้ด้านต่างๆ [1] สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ [2] ที่ว่า ในท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจการเมือง และสังคมที่รุนแรงขึ้น นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [1] เขียนถึงกระแสโลกาภิวัตน์ว่าได้ส่งผลกระทบในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม และประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และด้านการเมือง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในอนาคต ซึ่งหากสามารถตั้งรับได้เป็นอย่างดี ประเทศไทยจะสามารถป้องกันปัญหาที่มาพร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์ สามารถพัฒนาและแข่งขันกับนานาประเทศได้ สอดคล้องกับกระแสพระราชดำริสมเด็จพระรัตนราชสุทธานภมรราชกุมารี [3] ที่ว่า

“การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้ และคุณสมบัติต่างๆ ที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวม การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า สามารถเข้าสู่การแข่งขันในเวทีโลก จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการศึกษาของประเทศให้มีมาตรฐาน ทั้งในระดับประเทศ และสามารถเทียบเคียงได้กับมาตรฐานนานาชาติ”

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [1] กล่าวว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องตื่นตัว และเร่งพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ให้เท่าทันสภาพโลกาภิวัตน์ โดยปัจจัยสำคัญที่สุด คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งบทบาทหลักขึ้นอยู่กับส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [4] ที่กล่าวว่า การศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนาส่งเสริม ปูทางฝัง แนวความคิด ความรู้ ให้กับพลเมือง และสังคมโดยรวมในทุกประเทศ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นตัวแปรหลัก

ของความสามารถในการแข่งขันระยะยาว การออกแบบการศึกษาจึงเป็นข้อต่อสำคัญของการพัฒนาประเทศทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และสังคม เกษม วัฒนชัย [5] กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพของคนด้วยระบบการศึกษาที่มีคุณภาพครอบคลุม และเข้มแข็ง และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเป็นองค์การหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คุณภาพการศึกษาจึงสะท้อนคุณภาพของคนที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษา ส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำ และแตกต่างกัน [6] สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ [7] ที่พบว่า คุณภาพการศึกษายังไม่เป็นที่พอใจของสังคม เด็กวัยเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-Net) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งจากผลการสอบในปีการศึกษา 2553 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทุกระดับชั้นของวิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ลดลงจากปีการศึกษา 2552 การศึกษาสภาพปัญหา พบว่า อัตราการเกิดของเด็กไทยมีการชะลอตัวลง ดังนั้น จึงทำให้ตัวบ่งชี้ของโรงเรียนมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ ส่งผลให้มีโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้นทุกปี ปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสิ้น 14,816 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 31,116 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 47.62 รับผิดชอบนักเรียน ร้อยละ 13.41 ของนักเรียนทั้งหมด สถานศึกษาขนาดเล็กเหล่านี้ ส่วนใหญ่มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรกนักเรียนจากสถานศึกษาขนาดเล็กมีคุณภาพค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาขนาดอื่นๆ และประการที่สอง สถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตาม ความไม่ชัดเจน และไม่แน่นอนของนโยบาย ทำให้โรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่ยุบรวมไปแล้วได้รับการฟื้นคืนเพื่อดำเนินการรับเด็กจากชุมชนในเวลาต่อมา ยิ่งไปกว่านั้นยังมีโรงเรียนจำนวนมากที่ต้องอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ไม่มีโรงเรียนอื่นใกล้เคียง จึงจำเป็นต้องดำรงอยู่ แม้จะมีนักเรียนบ่อนไม่มาก [8]

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [9] กล่าวว่า เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand quality award: TQA) เป็นเกณฑ์ที่มีต้นแบบมาจากรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เรียกว่า The Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) มีความแตกต่างจากการบริหารจัดการคุณภาพระบบอื่นๆ จึงได้รับการยอมรับ และได้มีการนำไปประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลกไม่น้อยกว่า 80 ประเทศ โดยมีการปรับเรียกชื่อแตกต่างกันในแต่ละประเทศ เกณฑ์นี้เป็นเกณฑ์ที่ใช้กับองค์กรโดยทั่วไป ต่อมา มีการนำแนวทางดังกล่าวนี้ มาประยุกต์ใช้ในสถาบันการศึกษาต่างๆ อย่างแพร่หลาย โดยได้กำหนดเกณฑ์ เรียกว่า Baldrige Education Criteria for Performance Excellence ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 สำหรับประเทศไทย สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลมาตั้งแต่ปี 2553 โดยใช้การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ TQA สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [10] ส่งเสริมให้โรงเรียนในโครงการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ได้นำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมาใช้ในการบริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพราะระบบนี้เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่าเป็นระบบที่จะพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินรับรอง มุ่งสู่ผลการดำเนินการ ไม่มีวิธีการปฏิบัติที่ตายตัว ซึ่งมีพื้นฐานจาก TQM และ PDCA ซึ่งโรงเรียนจะมีความคุ้นเคย ดังนั้น การนำ TQA มาใช้ในโรงเรียน จึงมีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตและบริบทของโรงเรียนมาก และระบบนี้เน้นการวางแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้น และระยะยาว และเน้นการนำแผนสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นเรื่องที่โรงเรียนต้องปฏิบัติเป็นปกติ [7]

จากความเป็นมาและความสำคัญของคุณภาพทางการศึกษาที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก หลากหลายรูปแบบจึงสนใจว่า ถ้านำแนวคิดดังกล่าวมาปรับปรุง

พัฒนาใช้กับสถานศึกษาขนาดเล็ก น่าจะส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กมีคุณภาพสูงขึ้น จึงได้ศึกษาวิจัยรูปแบบคุณภาพการศึกษาโดยใช้เกณฑ์การประเมินของรางวัลคุณภาพแห่งชาติ เพื่อให้ได้รูปแบบ และคู่มือการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อสถานศึกษาขนาดเล็กจะได้นำมาประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง รูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก
2. เพื่อพัฒนารูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รวม 46,107 คน จาก 15,369 โรงเรียน

1.2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งอยู่แต่ละสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามหลักของ เครซี และมอร์แกน [11] จำนวนไม่น้อยกว่า 381 คน แต่เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ ต้องมีตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์มากกว่าจำนวนตัวแปรอย่างน้อย 5-10 เท่า แนวคิดของกอร์ชตส์ [12] ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจะต้องมีจำนวน 1,002 คน กำหนดเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 334 คน หัวหน้างานวิชาการสถานศึกษา จำนวน 334 คน และประธานกรรมการสถานศึกษา จำนวน 334 คน จากสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 334 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบระบบ (systematic random sampling) โดยกำหนดให้สถานศึกษาเป็นหน่วยสุ่ม (sample unit)

2. วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ และต่างประเทศ ผลที่ได้รับ คือ ได้ตัวแปรของคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 49 ตัวแปร

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือ นำตัวแปรจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ศึกษาองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 49 ข้อ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.987 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่งแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรของรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ดังนี้

3.1 วิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis)

3.2 โครงร่างรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก จากการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ได้จากข้อ 3.1 ผลที่ได้รับ คือ ได้ร่างรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

3.3 การยืนยันรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) ผลที่ได้รับ คือ ได้รูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก องค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมี จำนวน 3 องค์ประกอบ และตัวแปรในทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.306-0.941 เรียงตามลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวม

1.1 องค์ประกอบด้านยุทธศาสตร์การพัฒนากฎการศึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวมเท่ากับ 4.682 มีตัวแปร จำนวน 6 ตัวแปร คือ กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริม สนับสนุน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน มีระบบ กำกับ ติดตามการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายความสำเร็จ แผนกลยุทธ์ และทิศทางการพัฒนากฎการศึกษาของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อพัฒนาสถานศึกษา นำไปสู่ความยั่งยืน และกำหนดแนวทางวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวมเท่ากับ 3.309 มีตัวแปร จำนวน 4 ตัวแปร คือ กำหนดแนวทางจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอต่อการสนับสนุนแผนปฏิบัติการให้บรรลุผลสำเร็จ กำหนดตัวบ่งชี้เพื่อวัดผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้นและระยะยาว กำหนดรูปแบบหรือกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ ทั้งระยะสั้น และระยะยาวเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และให้สอดคล้องกับสถานะหรือสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.3 องค์ประกอบด้านการประเมินการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวมเท่ากับ 1.320 มีตัวแปร จำนวน 4 ตัวแปร คือ การวิเคราะห์ ทบทวนผลการดำเนินการ และขีดความสามารถของสถานศึกษา การออกแบบ และการจัดรูปแบบ กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรตามบริบทของสถานศึกษา และท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำข้อมูล และระบบสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน พร้อมใช้งาน และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา และการประเมินความผูกพัน และความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อสถานศึกษา

2. รูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ผลการวิเคราะห์ความกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพ

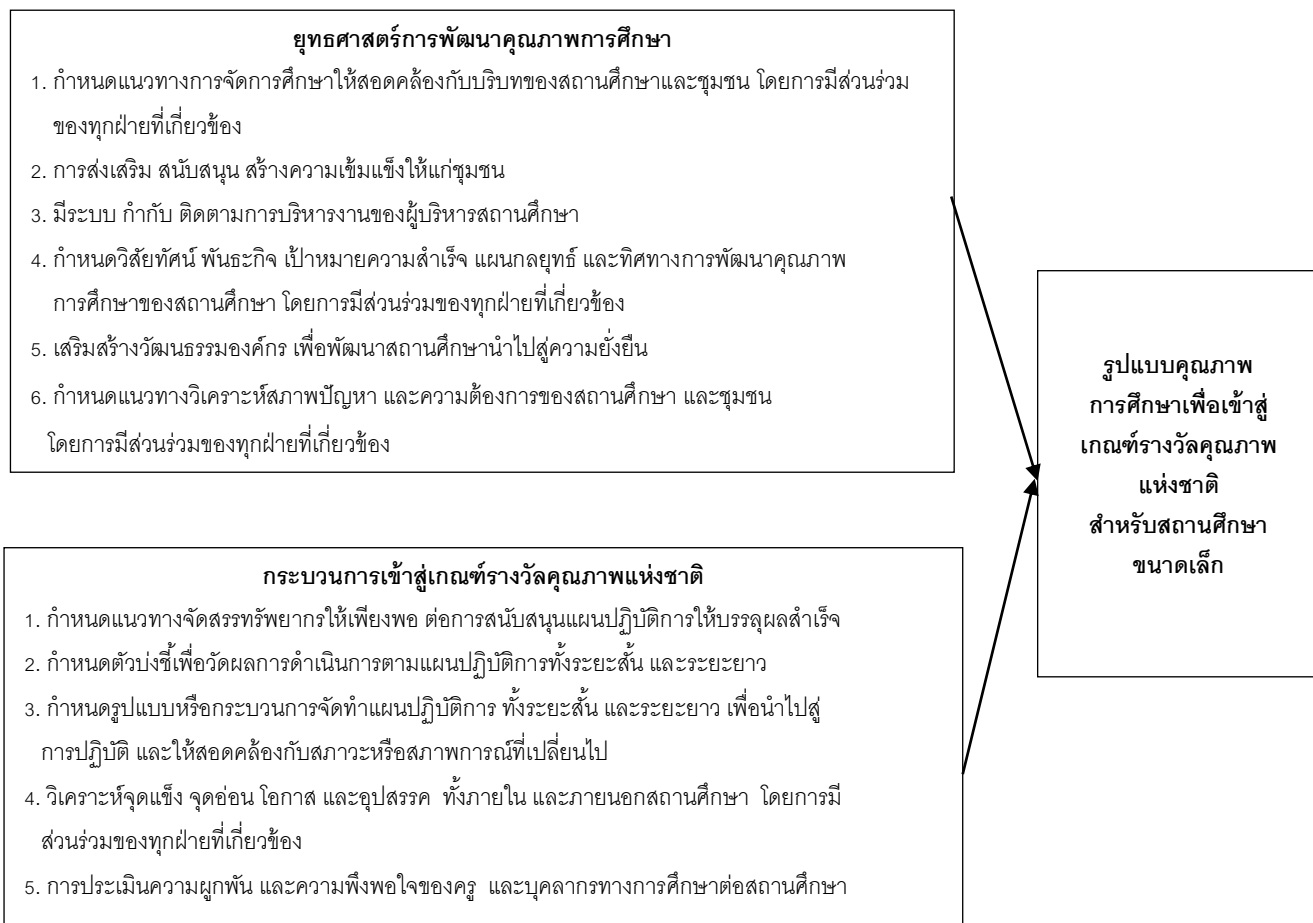
แห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสม มีองค์ประกอบจำนวน 2 องค์ประกอบ คำนำน้าหนักองค์ประกอบโดยภาพรวม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.15-0.60 เรียงตามลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวม คือ

2.1 องค์ประกอบด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภการศึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.36-0.47 มีตัวแปร จำนวน 6 ตัวแปร คือ กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริม สนับสนุน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน มีระบบ กำกับ ติดตามการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายความสำเร็จ แผนกลยุทธ์ และทิศทางการพัฒนาคณาภการศึกษาของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อพัฒนาสถานศึกษานำไปสู่ความยั่งยืน และกำหนดแนวทางวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.15-0.60 มีตัวแปร จำนวน 5 ตัวแปร คือ กำหนดแนวทางจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอต่อการสนับสนุนแผนปฏิบัติการให้บรรลุผลสำเร็จ กำหนดตัวบ่งชี้เพื่อวัดผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้นและระยะยาว กำหนดรูปแบบหรือกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ ทั้งระยะสั้น และระยะยาวเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และให้สอดคล้องกับสภาวะหรือสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และการประเมินความผูกพัน และความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อสถานศึกษา

สำหรับตัวแปรการประเมินความผูกพัน และความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อสถานศึกษาขององค์ประกอบด้านการประเมินการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด และมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ขององค์ประกอบด้านกระบวนการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ปรากฏตัวแปรขององค์ประกอบด้านกระบวนการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ

ผลการยืนยันรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภการศึกษามีตัวแปรจำนวน 6 ตัวแปร และด้านกระบวนการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีตัวแปร จำนวน 5 ตัวแปร แสดงดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่ เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า องค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมี จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ด้านกระบวนการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ และด้านการประเมินการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดความมุ่งหมาย และหลักการจัดการศึกษาในมาตราที่ 6 ที่กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” [13] การจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพของประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ระบบการบริหารจัดการศึกษาสอดคล้องกับเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติประสบผลสำเร็จ และมีคุณภาพได้มาตรฐานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ [14] ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับส่วนหนึ่งของงานวิจัยของ นางลักษณ์ เรือนทอง [15] ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล คือ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารและครูเป็นมืออาชีพ การประกันคุณภาพ การตรวจสอบได้และความ

นำเชื้อถือ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งองค์ประกอบมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยแยกเป็นองค์ประกอบได้ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการศึกษา มีตัวแปร จำนวน 6 ตัวแปร ทั้งนี้การพัฒนาคูณภาพการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องมีแนวทางการจัดการศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ความสำเร็จ รวมทั้งต้องมีแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชนโดยทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งเพื่อให้มีคุณภาพการศึกษาดีขึ้น

1.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีตัวแปร จำนวน 4 ตัวแปร เป็นที่ทราบกันว่าแผนกับการวางแผนต้องใช้ควบคู่กัน แผน คือ ข้อกำหนดที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการปฏิบัติ ส่วนการวางแผน คือ กระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยอาศัยการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การวางแผนการจัดการศึกษาที่ดีจึงต้องมีกระบวนการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมมือกันวางแผนกำหนดตัวบ่งชี้เพื่อวัดผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และให้สอดคล้องกับสภาวะหรือสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้ การพัฒนาคูณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ทั้งระยะสั้น และระยะยาว เพื่อการตรวจสอบการปฏิบัติงาน รวมทั้งต้องมีการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงทรัพยากรที่จำเป็นอื่นๆ ให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการศึกษา

1.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการประเมินการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีตัวแปร จำนวน 4 ตัวแปร ซึ่งการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดหลักสูตรให้เป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งต้องมีระบบสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังต้องมีการทบทวนการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาให้ตรงประเด็น

2. รูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิเคราะห์ความกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่ เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้รูปแบบที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ มีองค์ประกอบ จำนวน 2 องค์ประกอบ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการศึกษา และกระบวนการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ทั้งนี้รูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่ผู้วิจัยค้นพบได้ดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนการพัฒนารูปแบบตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยกลุ่มทดลอง แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและยืนยันรูปแบบด้วยโปรแกรมลิสรล ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสม กลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับแนวความคิดของธนิษฐา ญสุนทร [16] กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบ ต้องพิจารณาวัตถุประสงค์เบื้องต้นของการสร้าง และต้องรู้ถึงลักษณะเฉพาะที่ต้องการของผลผลิต ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น มีการให้คำจำกัดความสภาพการณ์ การสุ่มตัวอย่าง และทำตามหลักวิชาการอย่างเคร่งครัด มีการประเมินค่าความแปรปรวน และพิจารณาว่าจะนำตัวแปรใดบ้างมาไว้ในรูปแบบที่จะสร้าง เมื่อสร้างเสร็จแล้วจะต้องพิจารณาว่าครอบคลุมตัวแปรหรือไม่ และมีความบกพร่องในตัวแปรใดบ้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ คัมภีร์ สุดแท้ [17] ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัย พบว่า

รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กมี 2 องค์ประกอบ รูปแบบมีความเป็นไปได้มีความเหมาะสม และมีประโยชน์ ถ้าพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ จะพบว่า

2.1 องค์ประกอบด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการศึกษา มีรายละเอียดของตัวแปรที่สอดคล้องกับงานวิจัยทั้งใน และต่างประเทศ ดังนี้

2.1.1 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม จะทำให้การดำเนินงานกิจกรรมของโรงเรียนบรรลุตามความต้องการ สอดคล้องกับออสติน และเรโนลด์ [18] ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล คือ การพัฒนานุเคราะห์ ความเป็นเลิศทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับ การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากผู้ปกครอง การวางแผนร่วมกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจน

2.1.2 การส่งเสริม สนับสนุน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งให้บริการความรู้ที่สำคัญใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิชา วิริยมานวงศ์ [19] ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบที่ทำให้สถานศึกษากับชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น คือ การนำโรงเรียนสู่ชุมชน โดยสถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ให้ความอนุเคราะห์ และความร่วมมือจัดกิจกรรมตามที่ชุมชนต้องการหรือร้องขอ

2.1.3 มีระบบ กำกับ ติดตามการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา การติดตาม เป็นกระบวนการในการบริหารงาน เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานที่จะช่วยให้ระบบการวางแผนและการบริหารงานมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแพทริเซีย [20] ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินการก้าวหน้าไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา และการควบคุมการปฏิบัติในประเทศเยอรมัน สวีเดน นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย พบว่า การประกันคุณภาพการศึกษา และการควบคุมการประเมิน ถือเป็นสิ่งสำคัญของครู และผู้บริหารต้องรับผิดชอบต่ออาชีพของตน มีการเตรียมการอย่างมีแบบแผนสู่การควบคุมคุณภาพ และการประเมินคุณภาพการศึกษา

2.1.4 กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายความสำเร็จ แผนกลยุทธ์ และทิศทางการพัฒนาคณาภพการศึกษาของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสถานศึกษาต้องมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาคณาภพของสถานศึกษา โดยทุกภาคส่วนต้องช่วยกันระดมความคิดเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคณาภพสถานศึกษา ทั้งนี้สอดคล้องกับพอลลอซซี [21] ได้ศึกษารูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของโรงเรียนท้องถิ่นในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่ใช้ในการจัดการศึกษาควรร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย

2.1.5 เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อพัฒนาสถานศึกษานำไปสู่ความยั่งยืน วัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องตระหนัก เพราะเป็นวัฒนธรรมที่ทำให้องค์กรเกิดความเข้มแข็ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีระ พระสุพรรณ [22] ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล คือ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร

2.1.6 กำหนดแนวทางวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตามสภาพความเป็นจริง ปัญหาของสถานศึกษาต้องได้รับความร่วมมือ และช่วยกันแก้ปัญหาจากหลายๆ ฝ่ายทั้งชุมชน ผู้ปกครอง ครู ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน สอดคล้องกับโรบินสัน [23] ที่ได้ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษา และการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ควรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อที่จะแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการณ์จริง

2.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่กระบวนการเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีรายละเอียดของตัวแปรที่สอดคล้องกับงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

2.2.1 กำหนดแนวทางจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอ ต่อการสนับสนุนแผนปฏิบัติการให้บรรลุผลสำเร็จ เพราะถ้ามีทรัพยากรอย่างเพียงพอจะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามแผนกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรจิรา จุมพลหล้า พงษ์นิมิตรพงษ์ภิญโญ และพรทิพา หล้าศักดิ์ [24] ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบความสำเร็จการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า มีการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ ตั้งแต่การวางแผนการปฏิบัติงานการแสวงหางบประมาณ

2.2.2 กำหนดตัวบ่งชี้เพื่อวัดผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้การตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษา จะต้องวัดผลการดำเนินการตามแผน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรจิรา จุมพลหล้า พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ และพรทิพา หล้าศักดิ์ [24] ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบความสำเร็จการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า มีรูปแบบของการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ ตั้งแต่การวางแผนการปฏิบัติงาน วัดและประเมินผล ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษา

2.2.3 กำหนดรูปแบบหรือกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ ทั้งระยะสั้น และระยะยาว เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และให้สอดคล้องกับสถานะหรือสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้กระบวนการบริหารของสถานศึกษาต้องจัดทำแผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้น และระยะยาว เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผนปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรจิรา จุมพลหล้า พงษ์นิมิตรพงษ์ภิญโญ และพรทิพา หล้าศักดิ์ [24] ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบความสำเร็จการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า มีรูปแบบของการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ มีการวางแผนการปฏิบัติงาน ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กประสบผลสำเร็จ

2.2.4 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษา จะทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิษฐ เทพไกรวัล [25] ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัย พบว่า ได้ดำเนินการตามกระบวนการตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทเพื่อทราบจุดแข็ง และจุดที่ควรพัฒนา แล้วสรุปรวมจุดแข็ง และจุดที่ควรพัฒนาเพื่อกำหนดเป้าหมายในการทำงาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์

2.2.5 การประเมินความผูกพัน และความพึงพอใจของครู และบุคลากรทางการศึกษาต่อสถานศึกษา เป็นตัวแปรที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อสถานศึกษา ถ้าหากบุคลากรทางการศึกษาไม่มีความผูกพันต่อสถานศึกษา การพัฒนาทุกๆ ด้านจะล่าช้า และไม่ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับเซอร์จิอวานนี [26] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่ดีมีคุณภาพต้องส่งเสริมปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการทำงานที่มีมาตรฐานสูงในหมู่ครู อาจารย์

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง ควรนำรูปแบบคุณภาพการศึกษาเพื่อเข้าสู่เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้ง 2 องค์ประกอบ ไปกำหนดเป็นนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับ หน่วยปฏิบัติการทางการศึกษานำไปกำหนดในการวางแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะการนำไปปฏิบัติ

สถานศึกษาขนาดเล็ก ควรนำรูปแบบไปประเมินการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนเอง โดยการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน และปัญหาของสถานศึกษา แล้วนำไปเชื่อมโยงกับตัวแปรของแต่ละองค์ประกอบกับจุดแข็ง (strength) หรือ โอกาส (opportunity) ของสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสู่ความเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการสร้างแบบวัดและประเมินรูปแบบ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). รายงานการวิจัยเรื่อง ผลกระทบโลกาภิวัตน์ต่อการจัดการศึกษาไทย ใน 5 ปีข้างหน้า. นนทบุรี: ออฟเซ็ท เพรส.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- [3] สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2550). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2550-2559. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- [4] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). การกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- [5] เกษม วัฒนชัย. (2545). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- [6] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554ก). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- [7] สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). โครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. สืบค้นได้จาก http://www.moe.go.th/small_sch/information.htm
- [8] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556ก). การวิจัยการศึกษา. สืบค้นได้จาก http://school.obec.go.th/sup_br3/r_2.htm
- [9] ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2556, กรกฎาคม, 12). ผลประเมินรอบ 3 สมศ. ชี้สถานศึกษาพื้นฐาน 2 พันแห่งไม่ได้รับรอง. สืบค้นได้จาก <http://www.manager.co.th/qol/viewnews.aspx?NewsID=9550000085777>
- [10] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556ข). แนวทางการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ TQA. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [11] Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30 (3) 607-610.

- [12] Gorsuch, R.L. (1983). *Factor analysis* (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Hilldale.
- [13] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [14] สำนักเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2550). *ก้าวแรกสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: จีรวัฒน์เอ็กซ์เพรส.
- [15] นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ*. คุษุณินพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [16] ธนินาฏ ญสสุนทร. (2545). *การพัฒนา รูปแบบและกลยุทธ์การบริหารคุณภาพ สำหรับกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [17] คัมภีร์ สุดแท้. (2552). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*. คุษุณินพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [18] Austin, E.G., & Reynolds, D.J. (1990). *Managing for improved school effectiveness: An international survey*. School organization, 10, 2-3.
- [19] สุวิชา วิริยมานวงษ์. (2554). *การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. คุษุณินพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชบุรี.
- [20] Patricia, M. (1991). *Successful school-community partnerships in public high school: A comparative case study*. Dissertation Abstracts International, 62, 2965A.
- [21] Pallozzi, D.P. (1981, April). *A model for community participation in local school district decision making*. Dissertation Abstracts International, 42 (4), 1481.
- [22] จีระ พระสุพรรณ. (2554). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [23] Robinson, M. (1992). *Linking distance education to sustainable community development*. Alberta: University of Alberta.
- [24] จันทรีจิรา จุมพลหล้า พงษ์นิมิตรพงษ์ภิญโญ และพรทิพา หล้าศักดิ์. (2557). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการ "กรณีศึกษา: รูปแบบความสำเร็จการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"*. คุษุณินพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- [25] พิสิฐ เทพไกรวัล. (2554). *การพัฒนา รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก*. คุษุณินพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [26] Sergiovanni, J.T. (1991). *The principal ship: A reflective practive perspective* (2nd ed.). Needham Heights: Allyn and Bacon.